

Flavius Josephus, Interpretation and History

ג'יק פסטור, פנינה שטרן, מנחם מור (עורכים)

סקירה: אורי רפפורט

קובץ זה המכיל שני תריסרי מאמרים הוא פרי כינוס שנערך באוניברסיטת חיפה בשנת 2006 והמאמרים הכלולים בו הם בנושאי ההרצאות שנישאו בכינוס ושנדפסו בו לאחר שעובדו על-ידי המרצים ועברו עריכה קפדנית של עורכי הקובץ. ההרצאות נדפסו רובן באנגלית וכן שתיים בגרמנית ואחת בצרפתית, דבר העולה בקנה אחד עם אופיו הבינלאומי של הכינוס בו השתתפו חוקרים מיותר מעשר מדינות.

כל המאמרים בקובץ עוסקים בנושאים הקשורים בחיבוריו או באישיותו של פלביוס יוספוס, הוא יוסף בן מתתיהו בשמו העברי שהוחלף בשם רומאי כאשר השתחרר משביו במחנהו של אספסיאנוס. עם צאתו לחופשי הוא קיבל שם חדש כמנהג הרומאי באשר לעבד משוחרר.

חשיבותם העצומה של חיבוריו של יוספוס לחקר תולדות ישראל בתקופת הבית השני באה לידי ביטוי במגוון הנושאים שבהם עוסקים המאמרים המופיעים בקובץ ושיש להם זיקה לכתביו של היסטוריון זה ולהבנתם. כרונולוגיה (K. Atkinson, D. Gera); חברה (M. Aviam); ארכיאולוגיה (מאמריהם של האטה ואביעם נוגעים בתחום זה); דמויות מן המקרא בכתביו של יוספוס (G. Frulla); מקומות ואישים הנזכרים בכתביו (G. Hata, T.M. Jonquière, E.S. Gruen, P. Stern); פרמקולוגיה (S.S. Kotttek); בית הכנסת (S. Rocca); המקדש (M. Pucci Ben Zeev, G. Schimanowski); ועוד מאמרים בנושאים חשובים הנוגעים ביוספוס עצמו (J. Curran, M. Tuval), בהורדוס (the late A. Kasher) או בשומרונים (J. Zsengellér) ובכך לא מנינו את כולם.

מספר המאמרים ומגוון הנושאים בקובץ זה אינם מאפשרים דיון בכל מאמר ובתוכנו ולכן נסתפק בהתבוננות כללית בקובץ ובאפיוניו. החוקרים המשתתפים בו באים מיפן במזרח וארצות הברית במערב, מחצי תריסר מדינות אירופאיות וכן מישראל, מה שמלמד שהעניין ביוספוס חוצה גבולות. בין החוקרים נמצא ותיקים ששמש הולך לפנייהם וצעירים ההולכים ותופסים מקום בין חוקרי תולדות ישראל בימי הבית השני ויוספוס וכתביו. המאמרים עצמם משקפים דיסציפלינות שונות ושיטות מחקר שמרניות וחדשניות ואף מקומם של גיאק דרידה ושל היידן וייט לא נפקד ביניהם (במאמרו של א' רגב).

כלקח כללי מן הקובץ כולו, ומחקר יוספוס בכלל, ניתן לומר שיוספוס פנים רבות לו, וטוב לחוקר הפוקד את כתביו לנקוט בכלל "כבדהו וחשדהו". ואולי יפה כלל זה גם למעיין במה שנכתב עליו מעטם של חוקרי יוספוס, שלאורך הדורות שרטטו את האיש ביותר מדמות אחת.

עורכי הקובץ הזה ויוזמי הכינוס שקדם לו ראויים לשבח על פרי מאמציהם בו זיכו אותנו וצירפו קובץ חשוב ומעניין נוסף לכמה וכמה קבצים פרי כנסים על יוספוס.¹

Brill, Leiden – Boston, 2011

ד"ר ג'יק פסטור, אורנים, המכללה האקדמית לחינוך; ד"ר פנינה שטרן, פרופ' מנחם מור, אוניברסיטת חיפה
פרופ' אורי רפפורט, אוניברסיטת חיפה והמכללה האקדמית כנרת

¹ אזכיר כאן קובץ מכנס בדבלין שנערך במתכונת דומה לזו של הקובץ שלפנינו ושהשתתפו בו חלק מן החוקרים שלקחו חלק גם בכנס בחיפה: Z. Rodgers (ed.), *Making History, Josephus and Historical Method*, Supplements to the Journal for the Study of Judaism volume 110, Leiden – Boston, Brill 2007. (בין המרצים גם ד"ר ג'יק פסטור מעורכי הכרך שנסקר לעיל).

